

จดหมายข่าวสภานักวิจัย

ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

Institute of Language and Culture for Rural Development
Mahidol University

ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ : มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๒

Vol. 30 No. 1 : January – March 2009

หอจดความยินดีกับ

ศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงสุริยา รัตนกุล

ได้รับรางวัลอาจารย์ตัวอย่าง ประจำปี 2551
ในงาน 40 ปี วันพระราชทานนาม และ 121 ปี “มหาวิทยาลัยมหิดล”

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์

ได้รับการคัดเลือกให้รับโล่และประกาศเกียรติคุณ
เป็นศิษย์เก่าดีเด่นบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปี 2551 ประเภทวิชาการ/วิจัย
จากสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ บุญรักษา (ตำแหน่งอาจารย์)

นางสาวนิภาวรรณ เจริญลักษณ์ (ตำแหน่งนักเอกสารสนเทศ)

นายมงคล ขวัญเสื่อ (ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์)

นายชฎิล แซ่ลิ้ม (ตำแหน่งลูกมือช่างเทคนิค)

ได้รับคัดเลือกเป็นพนักงาน ข้าราชการ และลูกจ้างดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2551

นายอนุรักษ์ ก้านจันทร์

ได้รับรางวัลเหรียญทองการแข่งขันกีฬาบุคลากร มหาวิทยาลัยมหิดล
ประเภทกีฬา แบดมินตัน คู่ผสมมือใหม่
เนื่องในโอกาสครบรอบ 40 ปี วันพระราชทานนาม

นางสาวสุกัญญา เสรีนนท์ชัย สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา ได้รับรางวัล

วิทยานิพนธ์ดีเด่น ระดับปริญญาโท ประจำปี พ.ศ. 2551 เรื่อง Communication in Restorative Justice: A Case Study of Family and Community Group Conferencing (FCGC) to Remedy and Rehabilitate Children and Juveniles Who have Committed Offences

อาจารย์ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ได้รับรางวัล

วิทยานิพนธ์ชมเชย ระดับปริญญาเอก ประจำปี พ.ศ. 2551 เรื่อง Phonological and Acoustic Analyses of the Tone System of Hakka as Spoken in Bangkok, Thailand

การสอนแบบทีฟออาร์ (TPR) คืออะไร

ดร. ศิริเพ็ญ อังสิทธิพนพร*

ทีฟออาร์ หรือ TPR ย่อมาจากคำว่า Total Physical Response หมายถึงวิธีการสอนโดยใช้การ “ฟัง” คำสั่ง และ “ปฏิบัติ” ตามด้วยการออกท่าทาง พูดให้ง่ายคือ การสอนด้วยคำสั่งและตอบสนองด้วยท่าทาง หัวใจสำคัญของทีฟออาร์คือ ผู้เรียน ฟังคำสั่ง หรือ คำพูด จากผู้สอน แล้วทำตามท่าทางตามผู้สอนโดยไม่จำเป็นต้องพูด ผู้เรียนจะเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้นจากท่าทางที่ผู้สอนแสดงให้ดู การสอนแบบทีฟออาร์ เหมาะกับการสอนภาษาที่สอง (ไม่ใช่ภาษาแม่) ตัวอย่างเช่น การสอนภาษาไทยให้กับเด็กเขมร กะเหรี่ยง มอญ พม่า ม้ง หรือกลุ่มอื่นๆ ที่ยังใช้ภาษาแม่อยู่ที่บ้าน ทำให้ไม่เข้าใจภาษาไทย หรืออีกกรณีหนึ่งคือ สอนให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาอยู่ในภาวะวิกฤต หมายถึงไม่พูดภาษาแม่แล้ว หรือพูดได้นิดหน่อยแต่ไม่ค่อยเข้าใจ เพราะฉะนั้น การสอนแบบทีฟออาร์ จะใช้ได้ทั้งสองกรณี

การสอนแบบทีฟออาร์-โอ (TPR-O)
ใช้สิ่งของต่างๆ ประกอบการสอน

จุดประสงค์สำคัญในการใช้ทีฟออาร์ในการสอนคือ เพื่อเรียนรู้ภาษาในระดับต้นของการรับรู้ภาษา เพราะเสียงหรือรูปแบบของภาษาใหม่จะกลายเป็นส่วนหนึ่งอย่างรวดเร็วผ่านการสนทนาภาษาร่างกาย เปรียบเหมือนการเรียนรู้ภาษาของทารกจากพ่อแม่ โดยฝึกทำไปทีละขั้นอย่างช้าๆ เริ่มจากคำสั่งง่ายๆ ไปสู่คำที่ยากขึ้น จนผู้เรียนเข้าใจความหมาย

หลักการของทีฟออาร์

1. เน้นการสาธิตโดยครู เริ่มจากครูพูดคำสั่งหรือคำศัพท์ก่อน แล้วแสดงท่าทางให้นักเรียนดู หลังจากนั้น ให้อาสาสมัครออกมาหน้าชั้น แสดงท่าทางตามคำสั่งที่ครูบอกให้นักเรียนในชั้นดู แล้วให้นักเรียนในชั้นทำตามท่าทางพร้อมกัน

2. ใช้หลัก 3 หมายถึงการสอนแต่ละครั้งใช้คำศัพท์ใหม่ 3 คำ การสอนแต่ละขั้นตอน ทำท่าทาง 3 ครั้ง เพราะการทำซ้ำๆ จะทำให้ผู้เรียนจำได้ ถ้าผู้เรียนยังจำไม่ได้ อาจต้องทำให้อีกมากกว่า 3 ครั้งก็ได้

3. เน้นความเข้าใจมากกว่าการจำ ต้องการให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้นๆ จากท่าทาง โดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาที่ผู้เรียน

รู้คืออยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 กับผู้เรียน ถ้านักเรียนยังทำไม่ได้ ครูต้องทำให้อีกจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งนั้นแล้ว ข้อสำคัญไม่ควรตำหนิเด็กเมื่อเด็กทำผิด ควรให้กำลังใจเด็ก

4. เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว จากคำที่ง่ายไปหายาก กล่าวคือ เรียนรู้จากของจริง จากสิ่งที่มองเห็นได้ (รูปธรรม) ไปสู่คำที่ยาก (นามธรรม)

5. ก่อนที่จะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ต้องทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วทุกครั้ง แต่เมื่อคำศัพท์มากขึ้น ให้ทบทวนคำศัพท์ที่นักเรียนยังจำไม่ค่อยได้ คือทำผิดบ่อยๆ นั้นเอง

ประเภทของทีฟออาร์

1. TPR-B (B=Body) หมายถึงทีฟออาร์ที่ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือวิถีที่เกี่ยวกับคำศัพท์ของร่างกายทั้งหมด ตัวอย่างคำกริยา เช่น นั่ง ยืน เดิน กระโดด วิ่ง ยกมือ ตบมือ จับหู ปิดตา ฯลฯ

2. TPR-O (O=Object) หมายถึงทีฟออาร์ที่ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งของที่มองเห็น และสามารถนำมาเป็นอุปกรณ์การสอนในห้องเรียนได้ เช่น ดินสอ ปากกา ยางลบ กระดาษ แก้วน้ำ ไม้กวาด ผัก ผลไม้ต่างๆ เป็นต้น คำศัพท์ที่เกี่ยวกับสิ่งของต้องใช้ควบคู่กับคำกริยา เช่น ซื้อมือถือ จับก้อนหิน หยิบดินสอ วางดินสอ ฯลฯ

3. TPR-P (P=Picture) หมายถึงทีฟออาร์ที่เกี่ยวกับรูปภาพ แบ่งย่อยเป็น 2 แบบ คือ (1) รูปภาพสำเร็จ เช่น ภาพถ่าย หรือรูปภาพขนาดใหญ่ที่มีกิจกรรมหลากหลาย ข้อดีคือ รูปภาพจะแสดงการกระทำได้ชัดเจน เช่น ปลาอยู่ในน้ำ นกเกาะอยู่บนต้นไม้ งูเลื้อยอยู่ในป่า แมวนอนอยู่บนหลังคา หรือรูปต้นไม้ชนิดต่างๆ เป็นต้น (2) ภาพปะติด-แกะออก ภาพแบบนี้ต้องสร้างขึ้นเอง โดยใช้กระดาษขาววาดรูปต่างๆ แล้วติดบนผ้าสาลี ข้อดีคือ สามารถวาดรูปต่างๆ ได้ตามใจชอบ และอาจสลับรูปต่างๆ เพื่อให้ใช้ได้หลายๆ ครั้ง

* อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

4. TPR-D (D=Drawing) หมายถึงที่พ็อาร์ที่ใช้การวาดรูป จะเหมาะสำหรับชุดคำศัพท์ที่ไม่สามารถนำมาให้นักเรียนดูได้ หรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ท้องฟ้า พระอาทิตย์ พระจันทร์ ก้อนเมฆ ภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ สัตว์ต่างๆ เป็นต้น

5. TPR-L (L=Location) เป็นที่พ็อาร์ที่เกี่ยวกับสถานที่ โดยเขียนคำหรือวาดรูปแล้วนำไปติดบริเวณต่างๆ รอบๆ ห้องเรียน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีอนามัย ตลาด สนามกีฬา ฯลฯ แล้วสั่งให้เดินไปสถานที่ตามที่สั่ง ตัวอย่างเช่น เดินไปโรงพยาบาล กระโดดขาเดียวไปตลาด ด.ช. เอ พ.ด.ช. ซี ไปสถานีอนามัย ข้อดีคือ สามารถใช้คำขยายได้มาก เช่น เดินเร็วๆ ไปโรงเรียน พาเพื่อน 2 คนไปสนามกีฬา

การสอนแบบที่พ็อาร์-แอล (TPR-L)

การกำหนดคำศัพท์

เจ้าของภาษานั้นๆ เป็นคนคิดคำศัพท์ เช่น ภาษาไทยก็เป็นครูไทย คิดคำศัพท์สำหรับเด็กนักเรียน เริ่มจากคำกริยาที่เป็นคำเดี่ยวๆ ก่อน แล้วจึงเริ่มซับซ้อนมากขึ้น ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กำหนดคำศัพท์โดยเจ้าของภาษาและมีครูภูมิปัญญาเป็นผู้สอน

ปัจจุบันการสอนแบบที่พ็อาร์ เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญของการสอนแบบที่พ็อาร์ จึงได้เป็นผู้สนับสนุนจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูไทยที่สอนอยู่ในพื้นที่ที่มีเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษที่ยังพูดภาษาแม่ในชีวิตประจำวัน แต่พอมามาเข้าโรงเรียนต้องเรียนภาษาไทย เด็กเหล่านี้จะไม่เข้าใจภาษาไทย การสอนแบบที่พ็อาร์จะช่วยได้ส่วนหนึ่ง สำหรับการสอนที่พ็อาร์ในกลุ่มภาษาภาวะวิกฤตก็มีการสอนเช่นกัน เช่น กลุ่มของ ญ้อฮูร์ และโซเทวีง

เอกสารอ้างอิง

สุวิไล และคณะ. (2550). *ประสบการณ์การฟื้นฟูภาษาในประเทศไทย กรณีภาษาของ จังหวัดจันทบุรี*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.

เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย สำหรับเด็กแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ ครั้งที่ 2: กระบวนการที่พ็อาร์. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้. สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วันที่ 17-19 กรกฎาคม 2551 ณ โรงแรม เอส ดี อเวนิว กรุงเทพฯ.

การสอนแบบที่พ็อาร์-พี (TPR-P) ใช้รูปภาพจริงประกอบการสอน

ภาพเป็นข่าว

7 มกราคม 2552

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ร่วมกับ กองกิจการนักศึกษา และชมรมพุทธศาสตร์ จัดกิจกรรม “ปี๋ขี้ไต้บ้านเรา.....ดินแดนมนุษยธรรมและน้ำใจ” ณ ลานโถง ชั้น 1 และลานพระราชบิดา

12 มกราคม 2552

ผู้บริหารและบุคลากรสถาบันฯ อวยพรปีใหม่ที่อธิการบดี ณ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

21 มกราคม 2552

โครงการร้อง รำ ทำเพลงที่เรือนไทย ครั้งที่ 53 จัดแสดงละครใน เรื่อง อิเหนา ณ อาคารเรือนไทย

26-28 มกราคม 2552

สถาบันฯ ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำนองหลักเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ชั้นที่ 4 - 6

2 กุมภาพันธ์ 2552

ผู้บริหารและบุคลากรสถาบันฯ เข้ารับฟังการบรรยายแนวทางการจัดซื้อตกลงการปฏิบัติงานล่วงหน้า (Performance Agreement) และการกำหนดสมรรถนะหลัก (Core Competency) ในการปฏิบัติงานของสายสนับสนุน โดย ศาสตราจารย์ประสิทธิ์ วัฒนาภา ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2

2 - 5 กุมภาพันธ์ 2552

ตัวแทนจากสถาบันฯ ได้เข้าร่วมกิจกรรมวันนักประดิษฐ์ ปี 2552 ณ HALL 9 อิมแพคอารีน่าเมืองทองธานี

5 กุมภาพันธ์ 2552

คณะผู้แทนจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย Airlangga เมือง Surabaya ประเทศอินโดนีเซีย มาศึกษาดูงาน ณ สถาบันฯ

10 กุมภาพันธ์ 2552

พิธีเปิด “โครงการรักษาดนตรีไทย ครั้งที่ 6” ณ อาคารเรือนไทย

11 กุมภาพันธ์ 2552

บุคลากรสถาบันฯ เข้าร่วมงานวัน “เอาใจใส่งาน” ณ ห้อง 504

12 กุมภาพันธ์ 2552

คณะผู้แทนจาก SIL International เข้าเยี่ยมชมสถาบันฯ เพื่อสร้างความร่วมมือในโครงการภายใต้ศูนย์การศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ณ ห้องณัฐ ภมรประวัติ

13 และ 16 กุมภาพันธ์ 2552

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทยเข้าร่วมประชุมโครงการพัฒนาภูมิทัศน์บริเวณรอบอาคารเรือนไทย (ระเบียน คุณะเกษม) ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2

16 กุมภาพันธ์ 2552

บุคลากรสถาบันฯ เข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปี ณ ห้องโถง ชั้น 1

19 กุมภาพันธ์ 2552

สถาบันฯ ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตอินเดีย ประจำประเทศไทย จัดสัมมนาวิชาการพิเศษ เรื่อง “สวามี วิเวกานันท์: บุคคลต้นแบบเพื่อสันติภาพและความสมานฉันท์ของโลก” ครั้งที่ 2 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2

25 กุมภาพันธ์ 2552

สถาบันฯ จัดการบรรยายเรื่อง “ดนตรีบำบัด ดนตรีกับการใช้ประโยชน์ของมนุษย์” ณ ห้องณัฐ ภมรประวัติ

2 มีนาคม 2552

ครบรอบ 40 ปี วันพระราชทานนาม และ 121 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล และพิธีปิดกีฬาบุคลากรประจำปี 2552

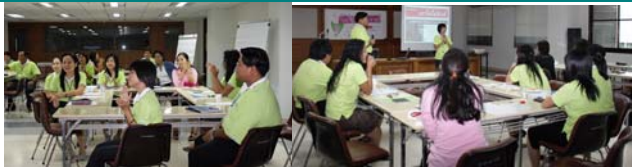

3 มีนาคม 2552

สถาบันฯ จัดการบรรยายเรื่อง “อะไรเธอ? วัฒนธรรมศึกษา(ใน) เอเชีย” ณ ห้องณัฐ ภมรประวัติ

18 มีนาคม 2552

บุคลากรสถาบันฯ เข้าร่วมงานวัน “เอาใจใส่งาน” ณ ห้อง 504

18 มีนาคม 2552

โครงการร้อง รำ ทำเพลงที่เรือนไทย ครั้งที่ 54 จัดแสดงละครพื้นทาง เรื่อง “ราชาธิราช” ณ อาคารเรือนไทย

26 มีนาคม 2552

ผู้ปกครองและบุตรหลานเข้าร่วมพิธีเปิดงาน “ค่ายวัฒนธรรมภาคฤดูร้อน” รุ่นที่ 10 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ชั้น 2

อนาคตของเมล็ดพันธุ์ไทยแห่งสายธารน้ำใจ เพื่อมวลมนุษยชาติ

ปลูกศรัทธา ความดีในแผ่นดิน

ในสังคมวัฒนธรรมไทยที่พลเมืองไทยแอบแฝงอคติ

โดย วนิดา เจียมรัมย์*

หลายคนคงอดตั้งคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมไทยไม่ได้ ความขัดแย้งที่เปรียบดังลมพายุทางสังคมที่กระหน่ำพัดผ่านมาครั้งแล้วครั้งเล่า กำลังทดสอบการเป็น “ดินแดนแห่งรอยยิ้มและน้ำใจ” หรือไม่

คำถามที่เกิดขึ้นทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลได้ร่วมกันจัดกิจกรรม “ปักซีได้บ้านเรา...ดินแดนมนุษยธรรมและน้ำใจ” เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2552 ณ ลานพระราชบิดา มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม ในรูปแบบ “งานมหกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ชาวทองเพื่อนมหิดล ครั้งที่ 2” โดยแบ่งช่วงกิจกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้ ช่วงแรก ภายใต้ตลาดน้ำใจทางความคิดทางสังคมและวัฒนธรรม คาราวานปลูกน้ำใจในบ้านเรา...ผ่านงาน “ศิลป์สถานน้ำใจ ล่องใต้ ใจถึงเพื่อน เพื่อเล่าว่าดน้ำใจสู่กันดู สู่กันฟัง ...บนพื้นผ้าใบขาว” จากขบวนมหาวิทยาลัยมหิดล และกลุ่มเพื่อนศิลปิน เป็นการจัดเวทีสาธารณะ “สภากาแฟ ภาษาหนึ่ง ภาษาน้ำใจ” ณ ลานโถง ชั้น 1 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล มีผู้ร่วมงานจากภายในและภายนอกมหิดล อาทิ นักศึกษา นักวิชาการ นักวัฒนธรรม นักสันติวิธี นักพัฒนา นักธุรกิจ ศิลปิน ชาวมุสลิม ชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวต่างชาติในไทย ช่วงที่สอง ภายใต้ตลาดน้ำใจทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กับการแสดงน้ำใจในรูปแบบต่างๆ เช่น ดนตรี นิทรรศการคาราวานปลูกน้ำใจจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ ตลาดทางศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย การแสดงจากชมรมต่างๆ จากนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล และเครือข่าย ได้แก่ กลุ่มศิลปิน กลุ่มรถเก่า กลุ่มหนังสือโปสเตอร์ดี หนังสือหายาก กลุ่มเครื่องเงิน ปากกะพ้อ และช่วงสุดท้าย เจาะเบื้องลึก เบื้องหลังการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ โดย คุณนิสา คงศรี และคุณอริยา ศิริโสตา ผู้กำกับภาพยนตร์ พร้อมชมหนังกลางแปลง เรื่อง “ปักซีได้บ้านเรา” และล้อมวงพวงมโหรีแห่งสายธารน้ำใจ สู่คนไทยทุกคน เพื่อปิดงานปลูกน้ำใจร่วมกันอย่างสันติ

สองผู้กำกับสาวกล่าวถึงที่มาของแรงบันดาลใจ ที่เน้นเรื่องของความมีน้ำใจ เพราะเชื่อว่าคนไทยยังไม่ลิ้มคำว่าน้ำใจ

“การเริ่มต้นทำบางอย่าง ใครหลายคนมักถามถึงความคาดหวังหรือผลลัพธ์ที่ต้องได้ หากแต่เรามักจะมองไม่เหมือนใคร เพราะเราเชื่อเสมอว่าในระหว่างการทำงานนั้นย่อมมีสิ่งดีๆ มากมายเกิดขึ้น ถ้าหากว่าสิ่งที่เราเลือกทำ เกิดมาจากความตั้งใจ สิ่งที่มีค่าที่ได้รับจึงไม่เคยอยู่เพียงแค่ปลายทาง แต่มันซ่อนอยู่ตลอดทางที่เราเดิน สำหรับการทำงานในครั้งนี้ เรามองว่าเป็นการเริ่มต้นจุดไม้ขีด ก้านเล็กๆ ที่ละก้าน โดยเชื่อมั่นว่า แสงสว่างดวงเล็กๆ นี้ จะไม่มีวันมอดดับไปง่ายๆ เพราะอย่างน้อยน้อยๆ นักศึกษาก็คงจะไม่ทิ้งดูดาบที่จะจุดมันต่อไป”

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณา ศรีจำปา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

กล่าวถึงกิจกรรมนี้ว่า “อาจารย์เป็นเพียงผู้ดูแลอยู่ข้างหลัง แม้ว่าอาจจะยังไม่สมบูรณ์แบบ เพราะกิจกรรมครั้งนี้ถือว่าเป็นครั้งแรกที่นักศึกษาปริญญาโท และปริญญาตรีได้ร่วมกันทำกิจกรรม สำหรับรุ่นพี่ที่อายุมาก และรุ่นน้องที่ยังเป็นวัยรุ่นมาร่วมกันทำงานภายใต้คำว่า น้ำใจ ทำให้เราเห็นได้จาก แรงกาย แรงใจที่พวกเขาทุ่มเทร่วมแบ่งปันน้ำใจให้กับผู้ร่วมงาน ในขณะเดียวกันอยากให้ทุกคนได้คิดทบทวนว่าตอนนี้สังคมไทยเราขาดตรงนี้ หรือว่าเรามีน้อยเกินไปหรือไม่ อย่างน้อยเยาวชนไทยจะได้ตระหนักถึงคำว่า น้ำใจได้อย่างแท้จริง”

ส่วนในมุมมองของนักศึกษาวิชาเอกพิพิธภัณฑศึกษา คุณฉันทนา คำนาค แสดงความคิดเห็นว่า “น้ำใจ” มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่เพราะเราแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยการให้ และการรับ เราจึงรู้ว่า น้ำใจคืออะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไหร่ หลังจากนั้นแล้ว น้ำใจก็กลายเป็นเรื่องธรรมชาติ และเป็นเรื่องของความสุขหรือรอยยิ้มทุกครั้งไปเมื่อน้ำใจบังเกิด”

บางทีการเห็นใจเพื่อนมนุษย์และแม้แต่เห็นใจตัวเอง จุดนี้อาจจะเป็นน้ำใจแห่งศีลธรรมพื้นฐานที่สำคัญ และกิจกรรมนี้ได้แสดงให้เห็นว่า น้ำใจของคนไทยยังคงอยู่และยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไป การร่วมด้วยช่วยกันทำกิจกรรมของนักศึกษา ก็แสดงถึงน้ำใจที่ร่วมกันทำงานโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทนแม้จะมีอุปสรรคนานับประการ และถ้าคนไทยทุกคนมอบน้ำใจให้แก่กันและกัน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก หรือเชื้อชาติ ศาสนา เคารพความหลากหลาย เชื่อเถิดว่า “ดินแดนแห่งรอยยิ้มและน้ำใจ” จะคงอยู่คู่คนไทยตลอดไป

* นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

สวามี วิเวกานันท์

บุคคลต้นแบบเพื่อสันติภาพและความปรองอมกันของโลก

ดร. โสภณา ศรีจำปา*
สินีนามู จรรยาเพศ**

ในโอกาส 40 ปีวันพระราชทานนาม 121 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตอินเดีย ประจำประเทศไทย จัดสัมมนาวิชาการประจำปี แนวคิดและภูมิปัญญาของอินเดีย ครั้งที่ 2 เรื่อง “สวามี วิเวกานันท์: บุคคลต้นแบบเพื่อสันติภาพและความปรองอมกันของโลก” ปาฐกถาโดย *Swami Shantatmanandaji, Head, Ramakrishna Mission, New Delhi* และภิกษุณีธัมมมัทธา

เดิมชื่อเรนทรนาถ ทัดตะ เกิดในปีค.ศ. 1863 ที่เมืองกัลกัตตา ท่านผ่านการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจาก Metropolitan Institute และ F.A. และปริญญาตรี (B.A.) ด้วยลำดับและผลการเรียนที่ดีที่สุด ท่านเป็นลูกศิษย์ของรามกฤษณะ และเปลี่ยนชื่อเป็น สวามี วิเวกานันท์ ท่านจาริกไปยังเมืองต่างๆ ทั่วอินเดีย บางครั้งเดินเท้า ท่านตกใจเมื่อเห็นสภาพของชาวชนบทของอินเดียที่ถูกขูดรีดเย็บเย็บ ฆมฉาย มีกินบ้างไม่มีกินบ้าง และเป็นเหยื่อของชนชั้นปกครอง สิ่งนี้ทำให้ท่านตกใจ ความไร้เมตตาของชนชั้นที่มีการศึกษาสูงกว่านั้นยิ่งทำให้ท่านตกใจมากกว่า ในช่วงเวลาที่ท่านได้เดินทางท่านเรียกร้องให้เจ้าชายทั้งหลายทำอะไรบางอย่างเพื่อมวลชนบ้าง มีผู้ปกครองของไมซอร์ (Mysore) เป็นบุคคลแรก ที่ได้สร้างการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้เรียนฟรีในโรงเรียนภายในรัฐ อย่างไรก็ตามในมุมมองของสวามี ท่านเห็นว่าสิ่งนี้ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถจะหารายได้ส่งบุตรไปโรงเรียน ท่านจึงต้องการให้มีความช่วยเหลือในเรื่องนี้ ท่านต้องการที่จะให้การศึกษาไปถึงยังประตูบ้านของเกษตรกร เพื่อให้บรรดาบุตรของเหล่าเกษตรกรจะสามารถทำงานและเรียนได้ในขณะเดียวกัน นี่คือการศึกษารูปแบบใหม่เป็นทางการชนิดหนึ่ง

โดยทั่วไป ชาวอินเดียที่เดินตามรอยชาวตะวันตก และตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ตามแบบตะวันตกสิ่งนั้นนับได้ว่าเป็นทาสทางจิตใจ แต่นั่นเป็นสิ่งที่แสดงถึงทัศนคติของผู้มีการศึกษาของชาวอินเดียทั้งหมด สิ่งนี้ทำให้สวามีรู้สึกเจ็บปวดที่ได้เห็นชาวอินเดียเดินวางท่าภายใต้เสื้อผ้าของชาวตะวันตก เลียนแบบชาวตะวันตกในรูปแบบและวิธีการต่างๆ ราวกับว่าพวกเขาเป็นชาวตะวันตกจริงๆ ต่อมาท่านได้เรียกร้องต่อคนทั้งชาติว่า “จงรู้สึกภูมิใจว่าคุณเป็นชาวอินเดีย แม้ว่าคุณนุ่งผ้าขาวม้า” ท่านไม่ต่อต้านการเรียนรู้จากตะวันตก ท่านทราบดีว่าชาวตะวันตกมีคุณสมบัติอันยิ่งใหญ่หลายประการและคุณสมบัติเหล่านั้น พวกเขาได้กลายมาเป็นคนร่ำรวยและทรงอำนาจ ท่านต้องการให้ชาวอินเดียเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากตะวันตกและพลังของมันในการจัดการและการปฏิบัติ ในขณะเดียวกัน ควรเก็บรักษาจริยธรรมอันสูงส่งและแนวความคิดเรื่องเกี่ยวกับจิตวิญญาณไว้ แต่ความเห็นแก่ตัวของผู้ที่ได้รับการศึกษาได้ทำให้ท่านเจ็บปวดมากยิ่งขึ้น พวกเขามีความสุขที่สนใจแต่ตัวเอง แต่ประณามคนอื่น ท่านชักจูงพวกเขาให้เห็นสภาพความทุกข์ยากของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ที่มีก้อยู่ใกล้ปากเหวของความอดอยาก ความเชื่อในเรื่องโชคลางไสยศาสตร์ และเป็นเหยื่อของการถูกกดขี่โดยวรรณะที่สูงกว่า และเจ้าของที่ดินที่ร่ำรวยกว่า

ท่านมีโอกาสเดินทางเป็นตัวแทนของศาสนาฮินดูไปร่วมงานที่สภาศาสนาโลก ชิคาโก สวามีได้สร้างความประทับใจเป็นอย่างยิ่งซึ่งเป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา และที่อังกฤษเช่นกัน สื่อได้สรรเสริญท่านอย่างสูงสุดในฐานะเป็นผู้บรรยายเกี่ยวกับระบบคุณค่าเดิมของอินเดียอันเก่าแก่ ชั่วข้ามคืนท่านได้กลายเป็นวีรบุรุษแห่งชาติผู้ยิ่งใหญ่ของอินเดีย แนวคิดเกี่ยวกับอินเดียเริ่มแสดงให้เห็นว่าอินเดียนั้นมีคุณค่าบางอย่างที่กลุ่มปัญญาชนในตะวันตกรู้สึกทึ่งชื่นชม พวกเขาเริ่มสงสัยว่า บางทีชาวอินเดียอาจไม่ได้ล้าหลังเหมือนที่ครั้งหนึ่งพวกเขาเคยคิด และในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องศาสนาและปรัชญา ศิลปะ และวรรณกรรม บางทีอาจมีความก้าวหน้ามากกว่าชาวตะวันตกด้วยซ้ำ พวกเขาต่างรู้สึกเสียใจในตัวเอง นี่เป็นครั้งแรกที่พวกเขาได้ตื่นตัวกับความมั่งคั่งของมรดก นี่คือการเริ่มต้นของยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการใหม่ของอินเดีย ความสำเร็จที่ได้สะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานของผู้นำท่านต่างๆ เริ่มต้นจาก Tilak ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจจากสวามี วิเวกานันท์ พวกเขาได้ค้นพบจุดแข็งและจุดอ่อนของอินเดียผ่านท่านสวามี

ในภาคบ่ายเป็นการสนทนา เรื่อง “อินเดีย เป็นไทย-อินเดียได้อย่างไร” โดยผู้แทนศาสนาสิกข์ ฮินดู และมุสลิม 6 ท่านสรุปได้ว่าชาวไทยเชื้อสายอินเดียได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยนับร้อยปี แม้หน้าตาจะแตกต่างกัน แต่เขาก็มีจิตสำนึกรักประเทศไทยไม่แพ้คนไทย เขาได้มีส่วนในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมไทย และช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่างๆ เท่าที่จะทำได้ ขอเพียงแต่ให้คนไทยเข้าใจ และปรับทัศนคติที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายอินเดียในด้านบวกบ้างก็จะทำให้สังคมพหุวัฒนธรรมของไทยที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวมีพลัง มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน อันจะนำไปสู่การสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติสืบไป

* รองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

** นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการแผนที่วัฒนธรรมฯ ร่วมกับผู้รู้ด้านดนตรีกันตรึมร่วมกันจัด

กลุ่มเพลงตามช่วงชั้น เตรียมผลักดันสู่หลักสูตรท้องถิ่น

ดร. เสาวภา พรสิริพงษ์*

ณัฐกา สงวนวงษ์**

โครงการแผนที่วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา ที่ดำเนินการโดย รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวภา พรสิริพงษ์ ศาสตราจารย์ ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุยงุทธ บุราสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญา บัวสรวง ดร.นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์ อาจารย์อนันต์ สบฤกษ์ ดร.อิสระ ชูศรี อาจารย์สุนิดา ศิวปฐมชัย และณัฐกา สงวนวงษ์ แห่งสถาบันวิจัย ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ได้เข้าสู่วันที่ 4 ของการดำเนินโครงการแล้วโดยในช่วงปี พ.ศ. 2552 นี้เป็นระยะของการนำ ข้อมูลที่สืบค้น รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้ทั้งหมดมาทำงานขยายผลในพื้นที่ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา รวมทั้งขยายผลไปสู่การ ประสานกับกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ทั้งในชุมชนและในภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะขับเคลื่อนให้เกิดผลที่ติดต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่าง ยั่งยืนบนฐานของวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ที่มั่นคงระหว่างคน 2 ประเทศ

ในงานขยายผลที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน พบว่างานด้านการสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ เขมรถิ่นไทย ที่เรียกว่า ‘กันตรึม’ จะเป็นงานที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุดงานหนึ่ง โดยในปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา ทางโครงการฯ ได้ร่วมกับชมรมกันตรึมบ้านดงมัน จังหวัดสุรินทร์ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสืบสานภูมิปัญญาเพลงพื้นบ้าน: การสืบค้นชื่อ ทำนองเพลงกันตรึม ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยนับเป็นครั้งแรกที่สามารถระดมผู้รู้ด้านดนตรีกันตรึมของพื้นที่อีสานใต้ได้จำนวนมาก จนสามารถรวบรวมชื่อทำนองเพลงกันตรึมที่กระจัดกระจายอยู่ได้จำนวน 166 เพลง และทางโครงการฯ ยังมีการบันทึกเสียงทำนองเพลง เดิมเอาไว้ พร้อมทั้งจัดทำโน้ตเพลงกันตรึมทั้งหมดเก็บไว้ด้วย

หลังจากการประชุมที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ล่าสุด เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 1 มีนาคม 2552 ที่ผ่านมา ทางโครงการฯ มีการจัด เวทีระดมผู้รู้ด้านกันตรึมทั้งจากจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษขึ้นอีกครั้ง มีทั้งครูดนตรีที่มีอายุกว่า 80 ปี กลุ่มนักร้องนักดนตรี และผู้รู้ด้านกันตรึมทั้งแบบดั้งเดิมและร่วมสมัย ดีเจรายการวิทยุชุมชนที่ออกอากาศเป็นภาษาท้องถิ่น (เขมรถิ่นไทย) ตลอดจนเยาวชน หญิงชายซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้สืบสานภูมิปัญญากันตรึม และนำการแสดงกันตรึมแบบร่วมสมัยเข้ามาแสดงในงาน ซึ่ง การประชุมในครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อร่วมกันตรวจสอบชื่อทำนองเพลงกันตรึมต่อเนื่องจากที่เคยสืบค้นรวบรวมไว้ และยังเปิดเวทีระดม ความคิดจากกลุ่มศิลปินและครูผู้สอน กันตรึมในโรงเรียนช่วยกันจัดอันดับ เพลงกันตรึมตามความยากง่ายของ ทำนอง สำหรับจัดสอนในโรงเรียนให้ เหมาะสมกับช่วงชั้นต่างๆ ทั้ง 4 ระดับช่วงชั้น รวมทั้งสูงขึ้นไปถึง ระดับอุดมศึกษา

ข้อสรุปจากที่ประชุมทั้ง 2 ครั้ง ทำให้ได้รายชื่อเพลงที่จัด อันดับแล้วเบื้องต้นที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ โดยทางโครงการฯ กำลังร่วมกับชมรมกันตรึมบ้านดงมัน เตรียมจัดทำข้อกำหนด ดนตรีพื้นบ้านกันตรึม สำหรับเป็นต้นแบบนำร่องในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยจะประสานกับโรงเรียนที่สนใจ หน่วยงาน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มการเมืองท้องถิ่น เพื่อที่จะนำเสนอเป็นหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนหรือ กลุ่มคนที่สนใจสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนได้ต่อไป

* รองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

** ผู้ช่วยกลุ่มวิจัยสังคมและวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดลมหาวิทยาลัยมหิดล

ขอแสดงความยินดีกับ รองศาสตราจารย์ดวงพร คำคุณวัฒน์ และคณะ รับรางวัล Inventor Award 2009

รองศาสตราจารย์ดวงพร คำคุณวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรทิพย์ อุศุภรัตน์ และน.ส.นิยะนันท์ สำเภารัตน์ ได้รับรางวัล INVENTOR AWARD ด้านมนุษยศาสตร์ ระดับดี ประจำปี 2552 จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ด้วยผลงาน บัญชีสุขภาพ จากงานวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม หนึ่งในโครงการวิจัยบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีส่วนร่วมในภูมิภาคตะวันตก สนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินงานระหว่าง พ.ศ. 2548-2550 **บัญชีสุขภาพ**เป็นเครื่องมือที่ผ่านการพัฒนาร่วมกันระหว่างนักวิจัยและชาวบ้าน ต.หันคา อ.หันคา จ.ชัยนาท เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมสุขภาพที่ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หัวใจ และเบาหวาน จำนวน 150 คน บันทึกทุกวันติดต่อกัน ๓ เดือน รวมทั้งมีกลไกสนับสนุน ได้แก่ 1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็น

ที่เลี้ยงให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและกระตุ้นการบันทึก 2) มีการให้ความรู้จากนายแพทย์ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้อย่างเหมาะสม 3) มีการติดตามการบันทึกพร้อมๆ กับการตรวจสุขภาพ จากการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้ผู้ป่วยจำนวนหนึ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ออกกำลังกาย เลิกดื่มเหล้า เลิกสูบบุหรี่ เป็นต้น เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบพุทธิปัญญานิยม (Constructivism) และประการสำคัญทำให้เกิดความรู้ในเรื่อง **เครือข่ายสุขภาพชุมชน** อันเนื่องมาจากการเข้ามีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ผู้อาวุโส เยาวชน ติเจสถานีวิทย์ชุมชน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล อสม. และคนอื่นๆ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

ความร่วมมือระหว่าง

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล กับบริษัท ยู โพลี พลัส จำกัด เพื่อส่งเสริมการศึกษาและรับรางวัลนวัตกรรมไทย-จีน

สืบเนื่องจากงานเสวนาวิชาการพิเศษ เรื่อง “แต่จิว ฮากกา ไทหน่า ฮกเกี้ยน: ศึกษาคนผ่านจีนถิ่นในสยาม ที่จัดขึ้นโดยสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล และจากการที่คณะอาจารย์จากสถาบันวิจัยภาษาฯ จำนวนหนึ่งได้จัดโครงการศึกษาดูงานที่นครคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อเดือนธันวาคม 2551 เพื่อแสวงหาความร่วมมือด้านการวิจัย การเรียน การสอน และแลกเปลี่ยนนักศึกษาหรือบุคลากรกับมหาวิทยาลัยในมณฑลยูนนานนั้น คุณวิชัย วิทยฐานกรณ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท ยู โพลี พลัส ได้มอบทุนสนับสนุนค่าเล่าเรียนสำหรับนักศึกษาจีนจำนวน 3 ทุน โดยให้ที่คุนหมิง 2 ทุน และที่ สิบสองปันนา 1 ทุน นอกจากนี้ คุณวิชัยยังมีความกรุณา มอบทุนแก่ครูสอนภาษาไทยที่วิทยาลัยสิบสองปันนาในการมาอบรมการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนจีนที่สถาบันวิจัยภาษาฯ เป็นเวลา 1 เดือนอีกด้วย

หลังจากคณะอาจารย์กลับมาจากคุนหมิงแล้ว คุณวิชัยก็ได้เชิญคณะอาจารย์ของสถาบันวิจัยภาษาฯ ไปร่วมงาน คลังสมองเสวนา ครั้งที่ 1 ที่มีชื่องานว่า “การศึกษาของไทยปี 2552: เพื่อสังคมไทย 2580” จัดขึ้นในวันที่ 20 ธันวาคม 2551 ณ หอประชุมใหญ่ พุทธมณฑล และถือโอกาสในวันนั้นทำพิธีมอบทุนการศึกษาเพื่อ “โครงการคลังสมองเพื่อชีวิต”

โดยมีผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาฯ เป็นผู้รับมอบในวันนั้นด้วย

เมื่อได้รับทุนสนับสนุนจากคุณวิชัยแล้ว การอบรมการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนจีน จึงได้จัดขึ้นตามแผนกำหนดการเมื่อวันที่ 3-27 กุมภาพันธ์ 2552 เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้ชื่อว่า “Teaching Thai as a second language to Chinese students”

สถาบันวิจัยภาษาฯ มหาวิทยาลัยมหิดล ต้องขอขอบพระคุณ คุณวิชัย วิทยฐานกรณ์ เป็นอย่างมากที่ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาจีนครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดีในอนาคตต่อไป

กระบวนการสื่อสารภายในองค์กร ผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล

สรโรชา เกสโร*

ที่ปรึกษาและเรียบเรียง: รศ.ดวงพร คำบุญวัฒน์**

ที่มา

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับผี-จิตวิญญาณมายาวนาน จึงเกิดคำถามขึ้นว่า “ผี-วิญญาณมีจริงหรือไม่?” แม้ไม่มีใครสามารถหาคำตอบได้ชัดเจน แต่บางคนกลับพยายามหาเหตุผลสนับสนุนความคิดความเชื่อของตนเชื่อมโยงกับเรื่องราวเหล่านี้ผ่านการบอกเล่าในลักษณะต่างๆ เรื่องเล่าได้ทำหน้าที่สื่อสารความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี พิธีกรรม และพิธีการ ฯลฯ เรื่องราวดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นตำนานนิทานปรัมปรา เทพนิยาย ตำนานดาราศาสตร์ คัมภีร์ เรื่องผีๆ เขย่าขวัญ ฯลฯ ล้วนมีเนื้อหาที่สอดแทรกคุณค่า ประเด็นข้อคิด ปรัชญา และคำสั่งสอน มากกว่าการนำเรื่องเล่ามาพูดกันในวงสนทนาเพียงเพื่อฆ่าเวลา เมื่อลองพินิจพิเคราะห์ในเนื้อหาของสารัตถะเหล่านั้นจะเห็นได้ว่า แท้ที่จริงแล้วเรื่องเล่าในองค์กรเป็นรูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่งในกระบวนการสื่อสารภายในองค์กรที่สามารถสะท้อนได้ถึงวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงาน

องค์กรทั้งหลายย่อมมีจุดกำเนิด มีเรื่องราว และมีเรื่องเล่าที่มีสีสันแตกต่างกันไปทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ลักษณะการเล่าเรื่องในการปฐมนิเทศควบคู่กับการแจ้งกฎเกณฑ์ การแจกหนังสือต้อนรับสมาชิกใหม่ที่มีการเขียนเรื่องต้นกำเนิดขององค์กร บ้างก็เป็นลักษณะการเล่าเรื่องราวลึกลับสยองขวัญ จากสมาชิกรุ่นพี่บอกต่อรุ่นน้อง บางเรื่องมีหลักฐานที่พิสูจน์ได้ แต่บางเรื่องเป็นเพียงการเล่าขานสืบทอดต่อกันมาแบบปากต่อปากจากรุ่นสู่รุ่นโดยไม่รู้ต้นกำเนิดอย่างแท้จริง

การศึกษา กระบวนการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล เกิดจากผู้เขียนเห็นว่าการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นช่องทางหรือวิธีการสื่อสารภายในองค์กรรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างค่านิยมและพฤติกรรมร่วมในองค์กร เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจและแรงจูงใจให้กับสมาชิกขององค์กร ให้เกิดความรัก ความผูกพัน และความภาคภูมิใจในองค์กร

วัตถุประสงค์และกรณีศึกษา

การศึกษา “กระบวนการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ ศึกษากระบวนการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล และศึกษาวัฒนธรรมองค์กรในด้านต่างๆ ที่สะท้อนจากเรื่องเล่าของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อซึ่งสอดคล้องกับปณิธานขององค์กร โดยศึกษาเรื่องเล่า 10 เรื่อง ได้แก่ การพระราชทานชื่อมหาวิทยาลัยมหิดล พระราชดำรัสของพระราชบิดา วิญญาณในวันมหิดล วิญญาณในโรงพยาบาลศิริราช ตึกกรอสส์ อาจารย์ใหญ่ ตำนานศาลายา เจ้าขุนทุ๋ง เรือนไทย และเพลงรักน้อง

ผลการศึกษา

ผู้ส่งสาร (sender) ผู้ทำหน้าที่เล่าเรื่องเป็นบุคคลในมหาวิทยาลัย ในฐานะผู้ปฏิบัติงานบ้าง นักศึกษาบ้าง ซึ่งล้วนมีความผูกพันกับมหาวิทยาลัย เผยแพร่เรื่องเล่าด้วยการเป็นผู้เขียนเอง หรือผู้ให้สัมภาษณ์ หรือผู้เล่าต่อ ผู้รับสาร (receiver) เป็นสมาชิกมหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร มีทั้งผู้ที่อยู่สภาพแวดล้อมในขณะที่เกิดเรื่องราวตามเรื่องเล่าบ้าง และไม่ได้อยู่ร่วมสมัยกับผู้ส่งสารในอดีตบ้าง

สาร (message) เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของสถาบัน สถานที่ ผู้ก่อตั้ง ที่มาของวันสำคัญขององค์กร บรรยายภาคในองค์กร มักแฝงปรัชญา ปณิธาน แนวคิด สัญลักษณ์และค่านิยม แต่ละเรื่องมีเกร็ดแค้นคิด คุณธรรม และแก่นเรื่องที่ดึงดูดใจ ผสมผสานความตื่นเต้น ความรู้สึกน่าค้นหาติดตาม วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้รับสารรับทราบประวัติความเป็นมา เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และประการสำคัญพบว่า สารจำนวนหนึ่งเกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม มุ่งสร้างคุณค่าทางจิตใจและความรู้สึกภาคภูมิใจให้แก่ “ชาวมหิดล” เช่น ความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรี เกียรติยศของการเป็นนักศึกษามหิดล คำนี้ถึงประโยชน์

*นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ส่วนร่วม การอุทิศตนให้แก่สังคม รู้จักเสียสละ ไม่ถือดี เปิดรับผู้อื่น ทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ มีความมั่นใจ ไว้วางใจตนเอง แสดงความเคารพต่อบุคคล สถานที่และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน ทั้งระหว่างอาจารย์กับลูกศิษย์ และรุ่นพี่กับรุ่นน้อง

ในขณะที่เนื้อหาบางเรื่องเชื่อมโยงกับความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าที่ ผีหรือวิญญาณ แต่สารเหล่านั้นได้แฝงปรัชญาความเชื่อที่ผู้รับสารต้องทำหน้าที่ถอดรหัสสาร นอกจากนี้เรื่องเล่าเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นข้อที่ทำให้ระลึกว่าควรประพฤติดีเพื่อเป็นการให้เกียรติกับสถานที่ หรือกับบุคคล

แต่อย่างไรก็ดี ปัจจุบันเรื่องเล่าดังกล่าวสามารถส่งผ่านทางสื่อทันสมัยอย่างเว็บไซต์หรือเว็บบอร์ด ประกอบการเล่าเรื่องราวนั้นเป็นในลักษณะเครือข่ายสามารถเล่าสู่กันฟังได้ทุกทิศทาง ทำให้ข้อมูลเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้ง ผู้รับสารอยู่ในองค์กรที่มีสภาพแวดล้อมซึ่งเนื้อหาในเรื่องเล่าต่างๆ ได้เอ่ยถึง สถานที่เหล่านั้นยังคงปรากฏอยู่จริง เช่น ตึกกรอสส์ ศาลเจ้าขุนฟุง เรือนไทย อีกทั้งผู้ส่งสารซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่มาก่อนและมีความน่าเชื่อถือมักจะเป็นผู้บอกเล่า จึงทำให้ผู้รับรู้เรื่องราวเชื่อถือและคล้อยตามคำบอกเล่านั้น เช่น

- การไหว้เจ้าที่ตามที่ได้ยินเรื่องของ “เจ้าขุนฟุง” จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ปัจจุบันทั้งนักศึกษาเก่าและใหม่รวมทั้งบุคลากรในมหาวิทยาลัยจำนวนมากยังคงศรัทธามีการบูชากราบไหว้เป็นประจำ

- การใช้คำเรียกขาน “อาจารย์ใหญ่” เพื่อแสดงความเคารพต่อร่างผู้เสียชีวิตที่นำมาใช้ศึกษา ในขณะที่คนทั่วไปเรียกว่า “ศพ” ทั้งนักศึกษา อาจารย์ แพทย์ และเจ้าหน้าที่ที่ประจำการที่ตึกกรอสส์แสดงการรับรู้เรื่องเล่าที่บอกต่อกันมาและยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการใช้คำเรียกขานดังกล่าว

จากการศึกษากระบวนการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ศึกษาได้เรียนรู้และวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารภายในองค์กรที่ผ่านเรื่องเล่า ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะถือเป็นเสน่ห์ของเรื่องเล่า คือ เนื้อหาเป็นสีสันและรูปแบบการนำเสนอมีความดึงดูดให้ติดตาม นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังพบวัฒนธรรมองค์กรที่สะท้อนมาจากเรื่องเล่า ซึ่งองค์กรสามารถนำเรื่องเล่าลักษณะเช่นนี้ไปสื่อสารให้ผู้รับสารในองค์กรเข้าใจและรับทราบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางปฏิบัติหรือทิศทางขององค์กรได้ เช่น การอัญเชิญพระราชดำรัสที่แสดงเจตนารมณ์และพระปณิธานของสมเด็จพระบรมราชชนกฯ “True success is not in the learning, but in its application to the benefit of mankind” มาสื่อสารเพื่อสร้างปณิธานของมหาวิทยาลัยในอนาคตจะเป็น “มหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบมุ่งความรู้ คู่คุณธรรม”

เรื่องเล่าทั้งหลายล้วนมีคุณค่าในตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ หรือเป็นเรื่องแต่งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ เป็นเรื่องราวที่มีการเล่าขานสืบต่อกันมา คนในองค์กรมีการสื่อสารถึงกันจากรุ่นสู่รุ่นถ่ายทอดสืบต่อกันมา **ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร เรื่องเล่าเหล่านั้นถือได้ว่ามีคุณค่า ด้วยเหตุที่ว่าเรื่องเล่านั้นเป็นรูปแบบการสื่อสารที่ได้แสดงวัฒนธรรมองค์กร เป็นเครื่องมือช่วยหล่อหลอมจิตวิญญาณองค์กร เป็นจุดศูนย์รวมของจิตใจ ปลุกพลัง และเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกองค์กร สามารถใช้เป็นกุศโลบายในการสื่อสารเพื่อนำพาองค์กรสู่เป้าหมายที่หวัง**

บรรณานุกรม

กริช สืบสนธิ์. 2538. วัฒนธรรมและพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธงชัย สันติวงษ์และชนาธิป สันติวงษ์. 2542. องค์การกับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พูนพิศ อมาตยกุล. 2534. “ความเชื่อเรื่องเจ้าที่ ในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา” วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 10 (2) (กรกฎาคม-ธันวาคม), สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มาร์เก็ตติ้ง ปาร์คกิน (ปฏิพล ตั้งจักรวรรานนท์ ผู้แปล). 2547. มหัศจรรย์จากเรื่องเล่า. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท
อัลเบิร์ต กีกักอก. 2549. มหา'ลัยเอียน ตอน ลำพูนที่ศาลายา. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส
อุดม อุदारกร. 2543. ตึกกรอสส์: รวมเรื่องเอก. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์
Joann Keyton. 2005. *Communication & Organizational Culture*. Thousand Oaks. Sage Publications

ข้อมูลจากเว็บไซต์ (โหลดข้อมูล 21/12/51)

- <http://www.alumni.mahidol.ac.th/>
- http://www.elib-online.com/doctors/gen_anatomy01.html
- <http://www.lc.mahidol.ac.th/>
- <http://www.mahidol.ac.th/>
- <http://www.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=948000040860>
- <http://www.navy.mi.th/.../11/nvi11180/page2.php>
- <http://www.princemahidolaward.org/biography.th.php>
- <http://www.princemahidolfoundation.com>
- <http://www.si.mahidol.ac.th/mahidolday/history.html>

เปิดช่องทางขาย

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านทุกท่าน ขอต้อนรับสู่จดหมายข่าวฉบับนี้ด้วยการแสดงความยินดีกับบุคลากรสถาบันฯ ทุกท่านที่ได้รับรางวัลเนื่องในวาระต่างๆ จากใจจริงค่ะ

จดหมายข่าวฉบับนี้ ขอนำเสนอเนื้อหาสาระที่น่าสนใจมากมาย เริ่มด้วยอาจารย์ศิริเพ็ญได้นำเสนอวิธีการสอนแบบทีพีอาร์ ในหัวข้อ “การสอนแบบทีพีอาร์ (TPR) คืออะไร” ดอกลั่นทม “ภาพเป็นข่าว” นำเสนอภาพกิจกรรมที่น่าสนใจของสถาบันฯ นางสาววณิดา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และการพัฒนาได้มาบอกเล่ากิจกรรม ปักธงที่บ้านเรา...ดินแดนมนุษยธรรมและน้ำใจ ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลร่วมแรงร่วมใจกันจัดขึ้นในหัวข้อ “อนาคตของเมล็ดพันธุ์ไทยแห่งสายธารน้ำใจ เพื่อมวลมนุษยชาติ ปกป้องรักษา ความดีในแผ่นดิน” รองศาสตราจารย์โสภณา และนางสาวสิรินาฏ ได้สรุปประเด็นจากการสัมมนาวิชาการประจำปี “สวามีวิเวกานันท์ บุคคลต้นแบบเพื่อสันติภาพและความสัมพันธ์ของโลก” รองศาสตราจารย์เสาวภา และนางสาวกัญญา ยังได้มาบอกเล่ากิจกรรมที่โครงการแผนกวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดชายแดนใต้-กัมพูชา ร่วมกับผู้รู้ด้านถิ่นธรรมร่วมกันจัดประชุม “กลุ่มเพลงตามช่วงชั้นเตรียมผลักดันสู่หลักสูตรท้องถิ่น” นอกจากนี้ นางสาวศิริชา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา ได้เสนอบทความ เรื่อง “กระบวนการสื่อสารภายในองค์กรผ่านเรื่องเล่ามหาวิทยาลัยมหิดล”

ขอฝากข่าวประชาสัมพันธ์ท่านที่สนใจเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการในสายครูเทียบ ดงลายทอง อบรมระหว่างวันที่ 13-15 กรกฎาคม 2552 เวลา 9.00-16.00 น. ค่าลงทะเบียน 5,000 บาท (กรณีผู้อบรมรับปี 1 เล่า คืนปี 2 คืน) และ 2,500 บาท (กรณีผู้อบรมนำเครื่องดนตรีมาเอง) และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการทำนองเสนาะ: ศูนย์วิจัยแห่งวรรณกรรมไทย รุ่นที่ 1 อบรมวันที่ 20-21 สิงหาคม 2552 และรุ่นที่ 2 อบรมวันที่ 10-11 กันยายน 2552 เวลา 9.00-16.00 น. ค่าลงทะเบียน 2,000 บาท สมัครได้ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ท่านที่สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่งานผลิต เผยแพร่ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โทร. 0-2800-2341, 0-2800-2308-14 ต่อ 3213, 3206, 3219 โทรสาร 0-2800-2332

บรรณาธิการ

เจ้าของ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2800-2308-14

โทรสาร 0-2800-2332

E-mail: tencl@mahidol.ac.th

Web page: <http://www.lc.mahidol.ac.th>

ที่ปรึกษา

ผู้อำนวยการสถาบันฯ

รองผู้อำนวยการสถาบันฯ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิจัย และทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรม

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการวิชาการและกิจการพิเศษ

บรรณาธิการ

นางสาวนิภาวรรณ เจริญลักษณ์

กองบรรณาธิการ

งานผลิต เผยแพร่ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ประสานงาน

นางสาวอำไพ หนูเล็ก

ศิลปกรรม

นางสาวกานดา ยาگی

ภาพ

งานเทคโนโลยีการศึกษาและงานประชาสัมพันธ์

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา

9/1205 หมู่ 1 ถนนสะแกงาม แขวงแสมดำ

เขตบางขุนเทียน กทม. 10150

โทรศัพท์ 0-2462-0303

ไม่ถึงผู้รับโปรดส่งคืน

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม 73170

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน

ใบอนุญาต 11/2543

ปทจ.ศาลายา

ผู้สนใจต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท จาก “จดหมายข่าว”

ติดต่อ คุณอำไพ หนูเล็ก งานผลิต เผยแพร่ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม